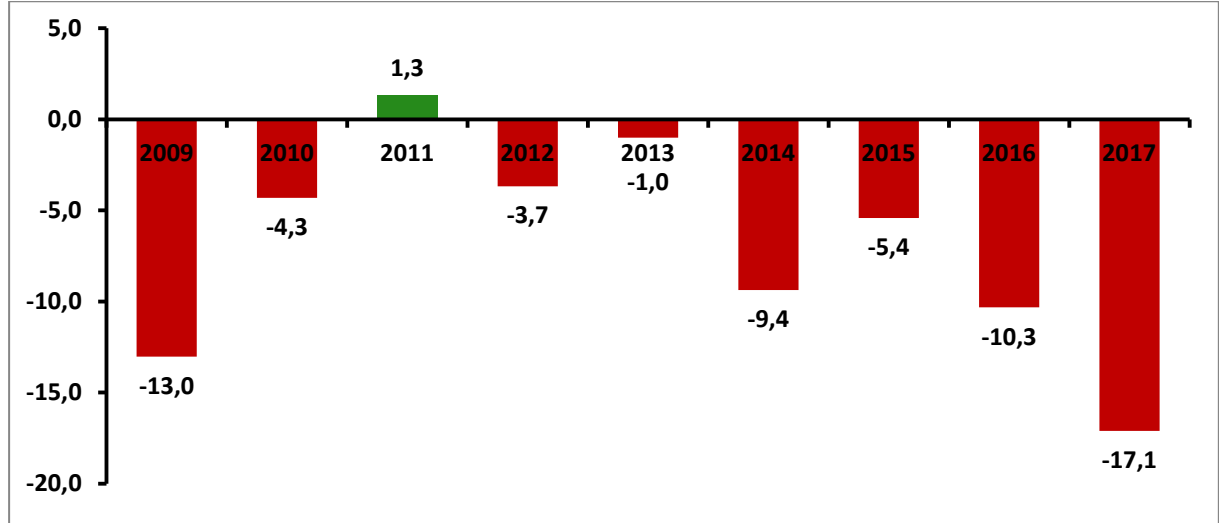

2017'DE PERAKENDE GÜVENİ, 2009'UN DA ALTINDA KALDI

Perakende güveni Aralık ayında hem geçen yıla hem de geçen aya göre artmasına rağmen 2017 yılını negatif seviyede tamamladı. Geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu, önümüzdeki 3 ayda tedarikçilerden sipariş, satış ve istihdam beklentileri Kasım 2017'ye göre arttı. TEPE'nin 2017 yılı ortalaması -17,1 puan olurken, bu seviye küresel krizin etkilerinin izlendiği 2009 yılı ortalamasının da (-13 puan) altında kaldı. 2017 yılı ilk çeyreği, perakende endeksinin yıl içinde en düşük seviyeyi gördüğü dönem olarak belirlendi. TEPE, çeyreklik dönemler bazında 2017'nin ilk çeyreğinde 2009'un ikinci çeyreğinden bu yana en düşük değeri aldı.

Şekil-1. TEPE yıllık ortalama değerler (2009-2017)¹

Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentileri 2017 yılında, 2016 yılına göre daha kötü performans sergiledi. Beklentilerin 2016 yılı ortalaması 1,5 puan olurken, 2017 yılı ortalaması -11,1 puan oldu. Çeyreklik frekansta incelendiğinde ise, 2017 son çeyreğinin 2016 yılı son çeyreğine göre daha iyi değer aldığı görüldü.

Perakende sektörü için 2017 yılı, 2016 yılına göre iş hacminin daha az olduğu bir yıl oldu. Geçen yıla göre işlerin durumuna dair alt endeks değerinin 2016 yılı ortalaması -32,2 puan olurken, 2017 yılı ortalaması -40,4 puan oldu. Endeks çeyreklik frekansta ele alındığında da, ilgili soruya verilen yanıtların denge değerinin 2017 yılının ilk üç çeyreğinin 2016 yılının altında olduğu görüldü.

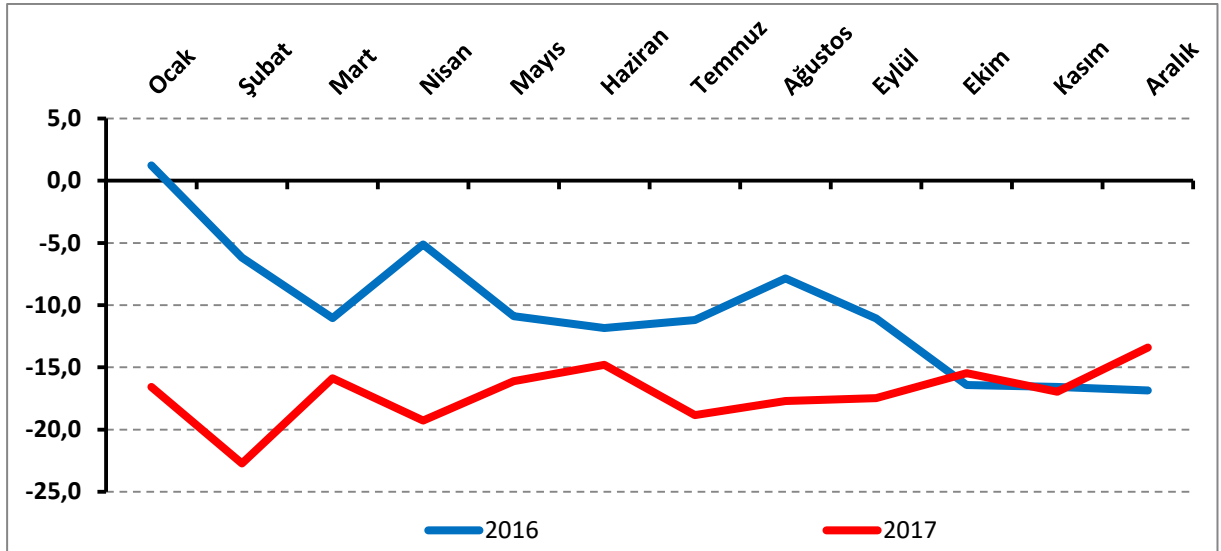
¹ Bültendeki tablolar ve grafikler -aksi belirtilmediği- sürece mevsimsellikten arındırılmış serilere göre hazırlanmıştır.

Perakende güveni yılın son ayında da negatifte kaldı

Mevsimsellikten arındırılmış TEPE değerleri aylar itibari ile incelendiğinde, endeks değerlerinin 2017 yılı Ekim ve Aralık ayları dışında 2016 yılının aynı dönemlerine göre daha düşük olduğu görüldü. TEPE'nin 2016 yılı ortalaması -10,3 puan iken, 2017 yılı ortalaması -17,1 puan oldu. Perakende sektörü güveni 2017 yılında 2016 yılına göre ortalamada daha kötü bir performans sergiledi.

Aralık ayında -13,4 puan değerini alan TEPE, bir önceki aya göre 3,6 puan, geçen yılın aynı dönemine göre 3,5 puan arttı. TEPE değerinin geçen aya ve geçen yıla göre artmasında, hem geçtiğimiz üç ayda işlerin gelişimi hem de önümüzdeki 3 ayda satış beklentisi göstergelerindeki iyileşme etkili oldu. Böylelikle TEPE 2017 yılını üst üste 12 ay negatif değer olarak tamamladı.

Şekil-2. TEPE (Ocak – Aralık; 2016 – 2017)

Tablo-1. TEPE, Aylık Seri

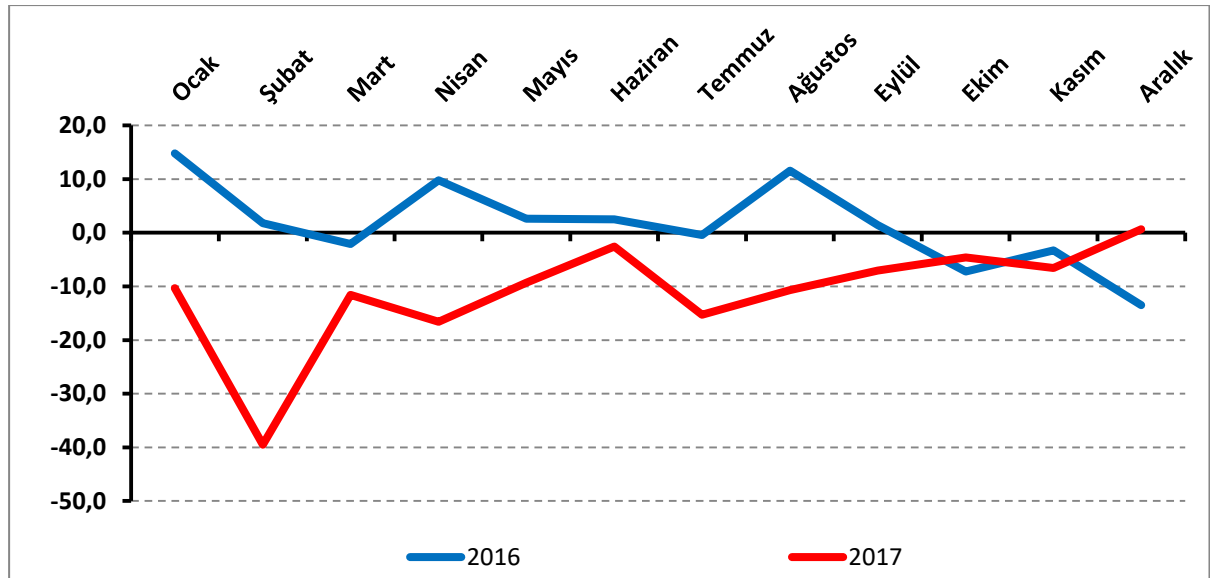
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2015	-11,0	-2,8	-3,4	-7,5	-5,2	-5,4	-9,4	-12,5	-11,2	-3,0	4,2	2,2
2016	1,2	-6,2	-11,0	-5,1	-10,9	-11,8	-11,2	-7,8	-11,1	-16,4	-16,6	-16,9
2017	-16,6	-22,7	-15,9	-19,3	-16,1	-14,8	-18,9	-17,7	-17,5	-15,5	-17,0	-13,4

2017 yılında perakendecinin satış beklentisi 2016 yılına göre azaldı

Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentilerinin mevsimsellikten arındırılmış değerlerin 2017 ve 2016 yılları itibari ile bakıldığında, beklentinin 2017 yılı Ekim ve Aralık aylarında 2016'nın aynı dönemlerine göre daha yüksek değerler aldığı görüldü. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentilerinin 2016 yılı ortalaması 1,5 puan iken 2017 yılı ortalaması -11,1 puan değerini aldı. Böylelikle perakende sektörü için 2017 yılı, 2016 yılına göre beklentilerin daha düşük olduğu bir yıl oldu. Çeyreklik dönemlerde incelendiğinde, dördüncü çeyrek dönemde 2017 değerleri 2016 yılı değerlerinin üzerinde yer aldı.

Aralık 2017'de 0,7 puan değerini alan önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentileri, bir önceki aya göre 7,3 puan, bir önceki yılın aynı ayına göre 14,2 puan arttı. Aralık 2017'de TEPE anketi katılımcılarının yüzde 25,9'u önümüzdeki 3 aya işlerinde iyileşme beklerken, yüzde 42'si işlerinde kötüleşme beklediğini belirtti. İşlerinde bir değişiklik beklemeyenlerin oranı ise, yüzde 32,1 olarak belirlendi.

Şekil-3. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi (Ocak – Aralık; 2016 – 2017)

Tablo-2. Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentisi

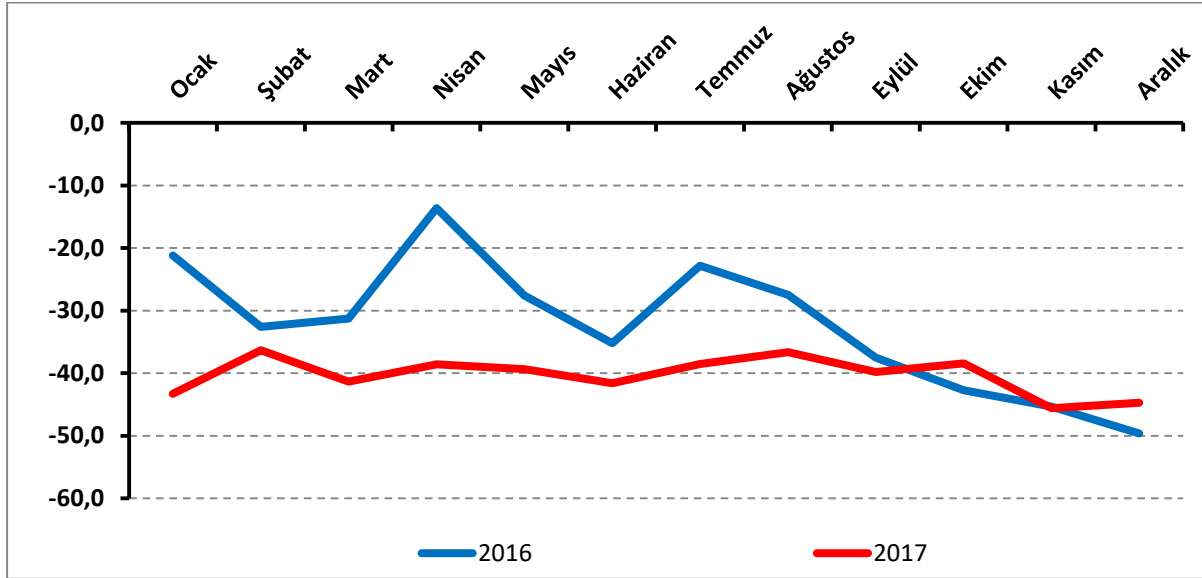
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2015	12,2	20,7	7,8	2,1	8,9	3,8	4,2	-14,0	-5,5	5,2	35,2	26,4
2016	14,8	1,8	-2,1	9,8	2,6	2,5	-0,4	11,6	1,4	-7,2	-3,3	-13,5
2017	-10,3	-39,5	-11,6	-16,6	-9,3	-2,5	-15,3	-10,7	-7,0	-4,6	-6,6	0,7

2017 yılında perakendecilerin iş hacimleri 2016 yılına göre azaldı

İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumuna 2017 ve 2016 yılları itibari ile bakıldığında, 2017 yılı değerleri Ekim ve Aralık aylarında 2016'dan yüksek değer aldığı görüldü. 2016 yılı ortalaması -32,2 puan iken, 2017 yılı ortalaması -40,4 puan oldu ve 2017 yılının iş hacmi 2016 yılından daha kötü performans gösterdi. Çeyreklik dönemler bazında geçen yıla göre işlerin durumu incelendiğinde, son çeyrekte 2017 yılı değerleri 2016 yılı değerlerinin üzerinde yer aldı.

Aralık 2017'de ise endeks -44,7 puan değerini alarak, Kasım 2017'ye göre 0,9 puan, Aralık 2016'ya göre ise 4,9 puan arttı. TEPE anketi katılımcılarının yüzde 15,7'si geçen yılın aynı dönemine göre işlerinde artış olduğunu belirtirken, işlerinde düşüş olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 60,5 olarak belirlendi. Geçen yıla göre işlerinde bir değişiklik olmadığını belirtenlerin oranı ise, yüzde 23,8 oldu.

Şekil-4. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu (Ocak – Aralık; 2016 – 2017)

Tablo-3. İşlerin geçen yılın aynı dönemine göre durumu

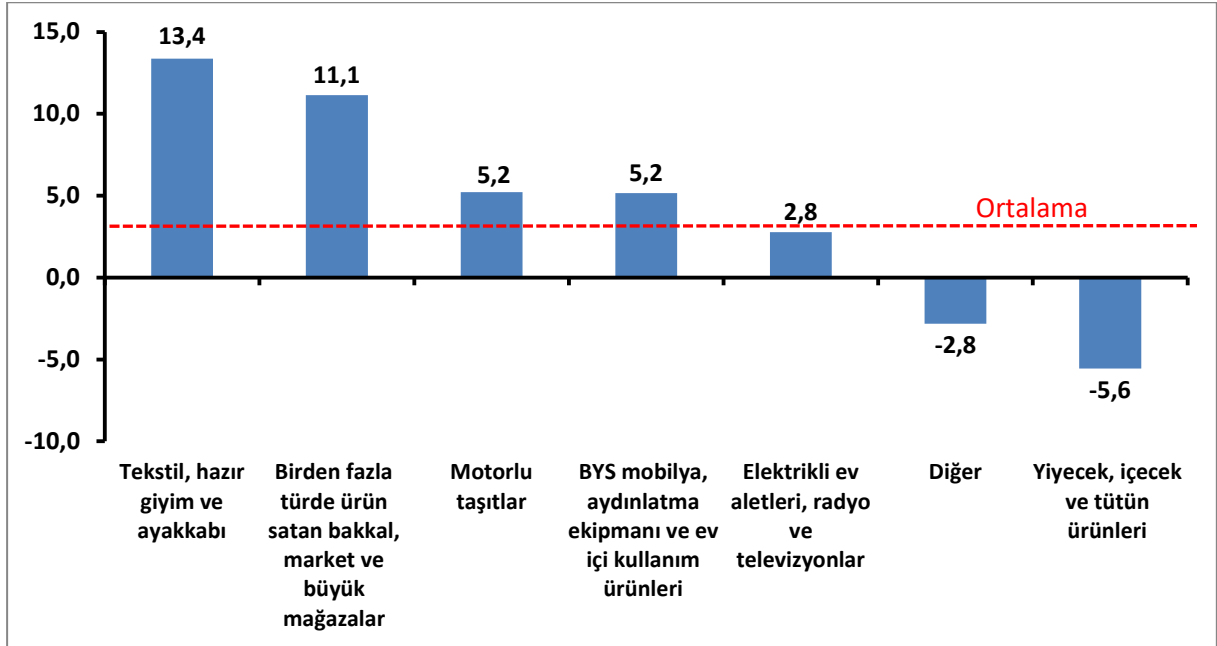
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2015	-36,6	-27,2	-22,0	-27,9	-23,7	-24,7	-30,4	-27,5	-30,4	-35,6	-25,0	-22,8
2016	-21,2	-32,6	-31,3	-13,6	-27,6	-35,2	-22,8	-27,5	-37,5	-42,7	-45,3	-49,6
2017	-43,3	-36,3	-41,3	-38,6	-39,4	-41,6	-38,5	-36,6	-39,8	-38,4	-45,6	-44,7

Perakende güveni en fazla “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı” sektöründe arttı

Perakende güvenine alt sektörler itibarıyla bakıldığında Aralık 2017’de, geçen yılın aynı dönemine göre “tekstil, hazır giyim ve ayakkabı”, “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar”, “motorlu taşıtlar”, “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri” ve “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar” sektörlerinde artış gözlemlendi. “Tekstil, hazır giyim ve ayakkabı”, “birden fazla türde ürün satan bakkal, market ve büyük mağazalar”, “motorlu taşıtlar”, “mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri” sektörleri ortalamanın üzerinde değer aldı.

“Diğer (akaryakıt istasyonu, eczane, parfümeri, nalbur, züccaciye, kırtasiye, vb.)” ve “yiyecek, içecek ve tütün ürünleri” sektörlerindeki perakende güveninde ise düşüş gözlemlendi. “Yiyecek, içecek ve tütün ürünleri” sektörü perakende güveninde en fazla düşüşü sergileyen sektör oldu.

Şekil-5. Alt sektör bazında TEPE’nin Aralık 2017’de geçen yılın aynı dönemine göre değişimi (puan)

Perakendede stok düzeyi artmasına rağmen gelecek beklentileri iyimser

TEPE anketine soru bazında bakıldığında Aralık 2017’de, hem Aralık 2016’ya göre hem de Kasım 2017’ye göre “geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu”, “önümüzdeki 3 ayda tedarikçilerden sipariş, satış ve istihdam beklentisi”, “işlerin geçen yıla göre durumu” ve “gelecek yıl mağaza sayısı beklentisi” göstergeleri arttı. “Önümüzdeki 3 ayda satış fiyatı beklentisi” göstergesi ise hem geçen yıla hem de geçen aya göre azaldı.

Tablo-4. TEPE soru bazında detaylı sonuçlar (puan)

Sorular	Endeks 12/2016	Endeks 11/2017	Endeks 12/2017	Bir önceki aya göre değişim 12/2017	Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim 12/2017
Geçtiğimiz üç ayda işlerinizin gelişimi ne yönde oldu?	-54,2	-54,0	-48,4	5,6	5,8
Mevcut stok düzeyiniz hakkında ne düşünüyorsunuz? ²	17,1	9,7	7,5	-2,2	-9,6
Tedarikçilerden siparişlerinizin önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-25,6	-23,5	-17,0	6,5	8,6
Satışlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-13,5	-6,6	0,7	7,3	14,2
İstihdam ettiğiniz personel sayısının önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	-5,2	-0,5	2,9	3,4	8,1
Satış fiyatlarınızın önümüzdeki üç ayda ne yönde değişeceğini düşünüyorsunuz?	35,3	39,2	30,4	-8,8	-4,9
İşleriniz geçen yılın aynı dönemine göre bu yıl nasıl gelişti?	-49,6	-45,6	-44,7	0,9	4,9
Mağaza sayınızın gelecek yıl nasıl değişmesini bekliyorsunuz?	-0,6	0,9	4,8	3,9	5,4

² Stok düzeyinde pozitif değer stok düzeyinin normalin altında olduğunu ifade etmektedir.

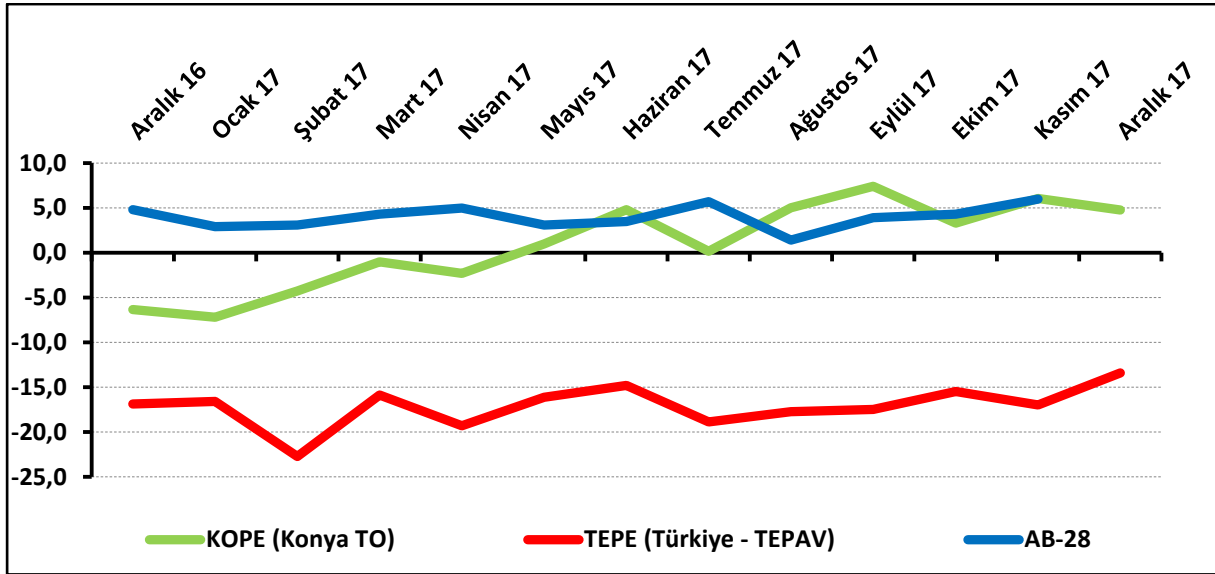
Tablo-4’deki (-) değerler negatif beklentilerin pozitif beklentilerden fazla olduğunu ifade etmektedir.

Konya'da perakende güveni geçen yıla göre arttı

TEPAV ve Konya Ticaret Odası (KTO) işbirliğinde gerçekleştirilen Konya Perakende Güven Endeksi (KOPE) kapsamında, Şubat 2012'den bu yana Konya'da faaliyet gösteren 300 perakendeci ile her ay yüz yüze anketler yapıyor.

Aralık ayında TEPE, -13,4 puan değerini alırken KOPE 4,8 puan değerini aldı. KOPE, geçen yılın aynı dönemine göre 11,1 puan, TEPE 3,5 puan arttı. KOPE değeri bir önceki aya göre ise 1,3 puan azaldı. Konya perakendesi, aralık ayında Türkiye genelinden daha iyi performans sergiledi.

Şekil-6. KOPE, TEPE ile AB-28 Perakende Endeksinin karşılaştırılması (Aralık 2016 – Aralık 2017)

Tablo-5. Konya Perakende Güven Endeksi

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2015	-0,3	1,5	-2,0	-0,9	3,9	1,6	0,8	1,6	-2,5	1,9	9,8	6,1
2016	2,4	-1,9	-4,2	-2,2	-2,4	-2,6	-1,6	2,5	-1,0	0,2	-4,2	-6,3
2017	-7,2	-4,3	-1,0	-2,3	1,0	4,8	0,2	5,0	7,4	3,3	6,1	4,8